

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. — Za oznanila se plačuje od navadne četiristopne vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220. Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229.

Volilni red za štirski deželni zbor.

Vlada namerava predložiti prihodnjim deželnim zborom nov volilni red. Gradivo za premembo dozdajnega vol. reda se je že pred več meseci nabralo in namestnija v Gradcu je storila svoje nasvete. Po teh bi ostale interesne skupine in le v volilnih okrajih mest in kmečkih občin bi se storile neke premembe. V skupnino mest in trgov bi se vmestili vsi trgi, če tudi nimajo naslova: landesfürstlich, cenzus za volilno pravico bi bil 5 gold. direkt. davka. Na kmetih pa bi se napravili taki volilni okraji, da bi vsak okraj volil le po enega poslanca.

Volilni red za Štirsko je, kakor vsi volilni redi Šmerlingovega februarkega patenta, jako umetno napravljen, da uniči pravo mnenje ljudstvo in na njegovo mesto stavi mnenje vlade. Posebno neugoden in krivičen je ta volilni red za kmečko ljudstvo, posebno pa za nas Slovence. V kmečkih občinah voli 860.404 prebivalcev z 1.800.422 gld. direktnega davka 23 poslancev, v mestih in trgih 120.355 prebivalcev z 326.931 gld. davka, če doštejemo poslance kupčijskih in obrtnijskih zbornic, 25 poslancev in 239 velikih posestnikov z 70.895 gld. davka 12 poslancev; torej volijo:

Veliki posestniki na 22 posestnikov in 6.600 gld. davka 1 poslanca;

Mesta in trgi na 8000 prebivalcev in 21.000 gld. davka 1 poslanca;

Kmečke občine na 37.400 prebivalcev in 78.3000 gld. davka 1 poslanca!

Razmere za slovenske kmečke občine so še neugodnejše. V njih pride na 42.684 prebivalcev z 85.008 gld. davka še le 1 poslanec med tem ko v nemških že na 34.595 preb. s 74.690 gld. davka 1 poslanec pride. In tudi slovenska ali vsaj na Slovenskem ležeča mesta in trgi so v številu svojih poslancev okrajšana proti nemškim.

Da bi volilni red bil pravičen, morale bi odpasti interesne skupine in število poslancev na deželo razdeljeno biti po številu ljudstva in po znesku davka. Ker pa res mesta in trgi imajo nekoliko drugačne zadeve in razmere, kakor kmečko ljudstvo, naj bi se pri razdeljenju volilnih okrajev na to gledalo, da bi mesta in trgi dobili svoje okraje in kmečke občine svoje. Tak volilni red bi bil pravičen za vse stranke in liberalen. Ker pa se ni niti od tega niti od prihodnjih ministrstev skoro nadejati, da bi tako radikalno spremenile ves volilni red, in ker časnikarstvo ne sme z uzori računati, temuč mora le dejanske razmere v poštev vzeti, podajamo vladi svoje nasvete, kako bi se naj spremenil volilni red za štirski deželni zbor, da bo vsaj nekoliko pravičnejši Slovence.

1. Skupina velikih posestnikov naj se, kakor na Goriškem, razdeli v dva oddelka, v nemško-štirski za poprejšnjo bruško in graško kresijo, in doljno-štirski za poprejšnjo mariborsko kresijo. Volitvena pravica v tej skupini se naj razširja na vse posestnike, ki od svojih gruntov posestev plačajo najmanj 100 gld. direkt. davka — dozdaj le tisti imajo pravico voliti, ki so v deželnih gruntovnih knjigah (Landtafel) uknjiženi.

2. Poslanci za trgovske in obrtnijske zbornice naj odpadejo. Med mesta in trge se

naj vrstijo vsi trgi, katerim se daje tolikošno število poslancev, koliko jim pristuje po številu prebivalcev in znesku davka, ki ga plačajo. Pravico voliti naj ima vsak mestjan ali tržan, ki plačuje vsaj 5 gld.; dir. daka. Vdovam naj se vzame volitvena pravica, ker njih pooblastila večidel le služijo ravno vladajoči stranki. Volitev se naj, kakor na Češkem, vrši v vsakem mestu in trgu, da se lahko udeleži vsak volilec

3. V kmečkih občinah se naj vršijo volitve, kakor do zdaj, po izbranih možéh. Pravico, te može izbirati, naj ima na kmetih vsak, kdor vsaj 3 gld. direkt. davka plačuje. Na 50 prvotnih volilcev naj pride 1 izbornik. Dozdaj voli vsaka občina, naj si ima le 150 ali 750 duš, enega izbornika, občine čez 750 do 1250 duš volijo po dva itd. Volitve deželnih poslancev se naj vršijo za vsaki volilni okraj v enem kraju.

Napravijo pa se naj za slovenske kmečke občine sledeči volilni okraji, pa le tačas, ko bi se število poslancev ne pomnožilo in ko bi tudi drugod po deželi na enako število ljudstva in enaki znesek davkov ne prišlo več število poslancev. Potem bi tudi mi v razmeri več poslancev dobiti morali.

Volilni okraji naj bi bili:

1. Maribor za mariborski okraj;
2. Sv. Lenart za sv. lenarski in gornjo-radgonski okraj;
3. Ptuj za ptujski okraj;
4. Lutomer za lutomerski in ormuški okraj;
5. Šmarje za šmarski in rogaški okraj;
6. Brežice za brežki in kozjanski okraj;
7. Laško za laški in sevnjski okraj;
8. Celje za celjski okraj;
9. Mozirje za gornograški in vranski okraj;
10. Konjice za konjiški in slov. bistrski okraj;
11. Slov. Gradec za slov. graški, šoštanjski in mariborski okra;

Potem bi mi Slovenci na kmetih le enega poslanca več, ko zdaj imeli. Zato ta nasvet le velja pogojno.

Sicer pa bo nam štirskim Slovence malo hasnilo, ali imamo 8, ali 10, ali 12 poslancev v graškem zboru; v veliki manjšini proti Nemcem zmirom ostanemo in dobimo toliko, koliko nam hoče podariti njih milost. Naša rešitev je le v zedinjeni Sloveniji in dosledno v zvezi z našimi jugoslovanskimi brati.

Domače in slovanske novosti.

— Kako perfidno nekteri med nami živeti Nemci in naši izrodeci vse pomočke rabijo, da bi izpolnenje naših naravnih tirjatev zavrli, dokazuje dopis iz Ljubljane v nedeljski „N. fr. Pr.“ Dopis ve povedati, da hoče Jireček znano zakonsko osnovo kranjskega deželnega zbora o ravnopravnosti slov. jezika v šolah potrditi, ter da je na neko njegovo v zadnjih dneh deželnemu šolskemu svetu stavljeno vprašanje, ta gosposka odgovorila v smislu one narodne osnove. Dopisnik imenuje oni zakon „sprachenzwang“ in pravi, da se z njim daje kranjskim Nemcem s pestjo po obrazu! In vendar omenjena zakonska osnova še preveč skrbi za pest kranjskih tučev, za prodolženje nemškovanja med Slovenci, ker ustanovlja

izrekoma paralelke za Nemce, ktere razen v Kočevju, niso prav za prav nikjer opravičene.

— Iz Šmarja pri Celji se nam poroča: Okrajni zastop je v občenem zboru 29. t. m. sklenil, enemu učitelju šmarskega okraja 25 gold. iz okrajne denarnice podariti, da pojde k učiteljskemu shodu v Zagreb.

— Hrvatski „Branik“ se v svoji številki od 29. t. m. srčno poslavlja pred odhodom v Zagreb od krajišnikov, med katerimi je preganjana hrvatska žurnalistika našla pribežališče in izreka prepričanje, da je duševna zveza civilno-hrvatskega s krajiško-hrvatskim narodom nepretrgljiva. Z „Branikom“ vzpored bode izhajala v Zagrebu tudi „Südslavische Correspondenz.“ Narodno društvo, ktero je zložilo materialno podlogo za obadva lista in tiskarnico, razpečalo je že 250 akcij po 200 gld. med hrvatske narodnjake.

— Iz Črne gore se piše v „Zastavo“, da nemške povesti o nekem novo sklenenem prijateljstvu Črne gore z Avstrijo nimajo nobenega temelja; da se politika Črne gore drži pravila: kdor če z menoj dobro, i jaz čem z njim. Če se Avstrija prijateljsko obnaša, kakor je to videti iz poslanja c. k. namestnika Rodiča, čestitat ob priliki novorojenstva knjezevega deteta, ni to drugega nego spoznanje, da je Črna gora postala močna vlast, da je torej koristno za Avstrijo mirno ž njo živeti. — „Crnogorac“ donaša telegrafične čestitke, ki so knjezu ob priliki rojstva njegovega naslednika prišli. Med temi najdemo čestitke Rusov: generala Ignatijeva, konzula Jastrebova in Rajevskega (iz Beča) itd. — Oficijoznemu ruskemu „Journal de St. Petersb.“ se piše iz Cetinja o velikem napredku, ki ga je Črna gora v kulturnem obziru zadnje dve leti naredila.

Dopisi.

Iz Ljubljane. 29. julija. Naj enkrat povemo tudi nekoliko črtic o postopanju slavne c. k. za mesto odbrane okrajne sodnije ljubljanske. Pri tej sodnji se namreč samo nemški uraduje, akoravno nimamo v okolici 1/2 % ljudi, kateri bi nemški umeli. Da je vsa naša ravnopravnost samo na papirji, to je znano vsemu slovenskemu narodu, kateri vedno kruha prosi, a ga neprestrano ne dobiva, znano tudi njegovi ekscelenciji pravosodnjemu ministru Habietineku. Kakšno predrzno c. k. zasmehovanje §. 19. osnovnih zakonov nam pokaže tukajšnji pristav Viktor Zupančič, ki se na slovenske vloge tako jezi, da jih vrže v kot, kjer morajo toliko časa počivati, dokler se stranka ne oglasi, in še takrat jo surovo zavrne rekoč: „le delajte slovenske vloge, ako hočete prošnjo hitro rešeno imeti, ter se pri tej priliki izgovarja, da pri rešitvah slov. vlog veliko časa izgubi, ker si mora take vloge s pomočjo besednjaka pretolmačiti. In ta c. k. pristav si predrzne v svoji prošnji za podeljenje službe izreči, da je slovenskega jezika v besedi in pisavi zmožen? Ali mora stranka trpeti škodo, ker on slovenski ne ume.

Ni zadosti da mora naš kmet samo na slovenske prošnje vedno rešitve prositi, prositi mora tudi za nemške, ter dobi, ako prav lepo prosi, od c. k. deželnega sodišča svétnika g. Jevnikarja odrekliivi odlok s pasjimi besedami: „marš vun“ in ubogi kmetič, ki je 3—4 ure daleč domá, se-

veda ves prestrašen in brez da bi kaj opravil, mora plakaje oditi. Stranke, ktere imajo s takimi gosp. c. k. uradniki opraviti, se vedno pritožujejo drug proti drugemu, a nobeden nima poguma se do više oblastnije pritožiti. Rojaki! ne bodite bojazljivi zajci, kadar gre za pravico in ne dajte se od takih uradnikov, ki so le zavoljo vas postavljene, s tacimi surovimi izrazi odpraviti, ter pritožite se.

Konečno naj omenimo še gosp. oficijala, pl. Premiersteina, kterege se zaradi njegovega viteztva vsak predstojnik boji, da je vse od naddeželne sodnije poslana, slovenski tiskana povabila, zapisnike in druge formule pod tak ključ spravil, da se prav gotovo nobeden slovenski zapisnik ne spiše, ali kako slovensko povabilo strankam ne pošlje. Zaradi prihranjenja stroškov bo torej sodnija slovenske formule za — porabila in si samo nemške naročila.

Iz Planine, 29. jul. [Izv. dop.] „Pryč s hejtmanem Ogrincem, živili Peranič, Hren in Milove.“ Tako kliče celo v Olomucu izhajajoči česki list „Našinec“ v zadnji svoji številki na koncu dolzega dopisa, v katerem biča zarjevali birokratizem na Kranjskem in stavi v izgled našega okrajnega glavarja Ogrinca kot pravi tipus in original birokratiške samovolje in paševanja. V dokaz citira famozne odloke zadnjega časa izpod okornega peresa Ogrinčevega, ki nas nehoté spominjajo, ka je Ogrinčev duh že onemogel in da je z logiko njegovo pri kraji, ako se sploh sme misliti, da je ta c. kr. birokrat bil kterikrat v posestvu takih lastnosti. Mi temu klicu bratovskega nam lista radostno pritrdimo, kar smo v vseh svojih dopisih tudi poudarjali. Kajti čez dve leti že dokazujemo neprenehoma vladi nepostavne čine našega glavarja in jo moralčno silimo oprostiti nas moža, ki nikakor ni sposoben biti nam v izgled, kako se imajo spolnovati cesarski ukazi in stroge naredbe viših oblastnij. Doslej bilo je naše prizadevanje zastonj, vlada nas je prezirala, za nas ni imela oči. A zdaj, ako nas vse ne moti, smo svojemu cilju vendar že blizo. Besede, ktere smo slišali iz ust deželnega predsednika, so nam pomenljive dovelj, tudi Ogrincu samemu začenja zrak v Planini biti neprijeten, čuti že sam neko sapo, kajti rekel je sestaviti inventar, da ako bi denes ali jutri moral pobrati kopita, brez vseh zaprek lahko odroma. V tem mnenji potrjen bil je naš paša gotovo tem bolj, ko je denes po pošti dobil eksemplar navadnega českega lista s poštnim pečatom „Veldes“, posebno ako mu dostavimo še, ka je šel en eksemplar tudi v Beč, kjer se bo grof Hohenwart imel priliko prepričati, kakšne može imamo na Kranjskem. — To bomo odsihdob vedno storili, posebno ko bomo v kratkem priobčtili zanimive reči iz Planine, da

bodo oni vsaj vedeli, kako se tukaj godi, kar se je enokrat že tudi storilo in kakor smo čuli, ne brez uspeha; vsaj potem ni izgovor mogoč, mi nismo videli, in da ustrezemo ministerskemu pozivu, pritožite se semkaj. Zdaj pa, pane Ogrinc, le urno na delo, koncipirajte še par originalnih rešitev, kajti skrajni čas je, da bomo razveselili slovenski svet s plodom vašega duha in da boste nam vsaj zaradi vaše originalnosti ostali v dražem spominu. Podvizajte tudi svoje privržence a la Dev et cons. in sploh v našem smislu novo uniformirani občinski odbor, zdaj imate še čas, kajti sapa od severovzhoda jela bo kmalo pihati in ne dolgo morebiti bo pisal „Našinec“: Pryč je s hejtmanem Ogrincem, od naše strani pa se bo čulo v daljavi requiescat in pace!

Iz Slatine, 28. julija. [Izv. dop.] Naša Slatina je poslednje dni povabila k svojemu čistemu studencu obilo bolnih, ki iščejo zdravja, in še več zdravih, ki iščejo zabave in kratkočasje, kterege pa menda preobilo ne najdejo. Med odličnimi gosti je za nas Slovence seveda najzanimiveji prevz. škof Strossmayer. Njegovo uljudno obnašanje mu prikupi srca vseh, ki se mu približajo. Bil je pri svojem prihodn jako bolehen, da smo ga vsi srčno obžalovali; zdaj pa hvala bogu se že boljšega čuti, in naša slovanska hipokrene stori le svojo dolžnost, da povrne zdravje možu, ki z enako ljubeznijo objema vse Slované in je tudi že nam Slovencem tolikokrat dokazal svojo nevsahljivo darežljivost. Te dni so odšli tudi drugi odlični Hrvatje: kanonik Rjački, Dr. Mrazovič, deželni poslanec Pust in prof. Francelj iz Varaždina, baron Hellenbach in drugi, ki se mislijo dalj časa tukaj muditi. Tudi odlične Slovence vidimo večkrat tukaj v družbi in pogovoru z hrvaškimi voditelji. Te dni je prišla posebna deputacija posvetnih in duhovnih gospodov iz bližnjega Šmarja, v imenu šmarskega okraja pozdravljat slavnega mecenata jugoslovanskega, kterege je ta počastitev od strani Slovencev jako razveselila.

Iz Konjic, dne 26. julija. [Izv. dop.] (Pojasnenje.) Kako more dopisnik iz Konjic, 17. julija, št. 83 „Sl. Nar.“ reči, da se v tukajšnji okolici „malo ali čisto nič ne sliši o narodnem gibanju.“ Bog vé kje je on doma, če „nič ne sliši“ — drugi ljudje pa slišijo, vidijo in vedo. Ali še ni ničesa slišal o tukajšnjem kat. pol. društvu, kteremu je v prvem polletju 1871 nad 200 udov pristopilo — večidel kmetje iz konjiške okolice. Ali morda ni znan poglobiten namen tega in enakih društev „zbujati in razširjati kat. in národno zavest“? — Kako zamore reči, „da smo si sami krivi, če bode to še dalje trpelo (nemški uradniki na Slovenskem)“; ali ni slišal kako navdušeno so kmetje sprejeli v imenovanem društvu že

dné 26. sučca t. l. resolucijo: 1) „naj se neutegoma pri nas po XIX. členu drž. osn. postav vpelje slovensko uradovanje in 2) naj se zato na Slovenskem v besedi in pisavi slovenskega jezika zmožni uradniki postavijo.“ Že pred štirimi meseci se je ta želja ljudstva c. k. ministerstvu na Dunaj naznanila, kdo je kriv, če je še vedno pri starem.“ Konjičani gotovo ne, bolj glasno tirjati ne moremo. Ali g. dopisnik tudi nič ni slišal, kako z veseljem so kmetje poslušali pri zboru, dné 4. januarja „spomenico štaj. slov. poslancev“, s ktero so popolnoma enih misli. Veleslavno ministerstvo se je naravnost pismeno poprosilo, naj nemudoma dopolni nam želje, ktere so v „spomenici“ izrečene. Da se pri nas narodna zavest budi — kažejo številke. Naj le gre v petek na pošto — videl bo več ko svojih 25 „Slov. Gosp.“. Naj bi le šel potem tudi v hiše, in prepričal se bo, s kolikim veseljem da ga kmetje prebirajo. Da število društvenikov sv. Mohorja neprenehoma raste, tega ni treba omeniti.

Kar tukajšne uradnike zadeva, bi se dalo še veliko govoriti. Spovednico je itak „Sl. Nar.“ prvo donesel. Na boljše se med tem še nič ni spreminilo. Nekoliko nemškutarjev več smo še dobili, n. pr. g. Klavžerja iz Sevnice. O c. k. vodstvu zemlj. knjig denes še ne sodi v „Slov. Nar.“ razglašati., kar je v Konjicah in okolici že znano.

Iz Krskega na Dolenjskem, 28. jul. [Izv. dop.] — Zdaj se saj vé, kaj „feuerwehr“ namerava, namreč domorodce žaliti in druge pobalinske burke uganjati. Tukajšnji feuerwehr, kakor znano samo podružnica Ljubljanskega nemškutarskega društva feuerwehr (bolje feuerscheu), po mnogih in dolgih trudih od tukajšnjega c. kr. okrajnega komisarja pl. Rutkovsky-ga skupaj spravljeno, je pokazalo 26. t. m. v dveh osebah tega društva, poslanih na semenj k sv. Ani v Leskovcu, s svojo surovostjo nemškutarsko omiko. Ti osobi ste se spravil, na gasilnico Leskovsko in meni nič tebi nič brisgati med prosto ljudstvo in na konje na cesto začeli. Oglasi se eden prebivalcev vprašaje: hočete konje plašiti? Na to brez vzroka plane eden teh nemškutarskih oseb, kateri je tudi učitelj tega društva, nad kmeta in mu založi zaušnico. Kaj bi bilo lahko iz tega? Kmetje so bili razdraženi, ako bi jih ne bili domorodni gospodje pogovorili, bila bi nesreča in pobj. To je dokaz kako nemškutarska stranka svojo zagrizenost povsod kaže. Kaj bo tukajšnji c. kr. okrajni glavar grof Korinsky k temu storil? Od občinskega svetovaleca iz Leskovca mu je bilo v tej zadevi toženo. Mi tukajšnji prebivalci smo nemškutarskega pruskega rogoviljenja siti.

Iz Koroskega, 21. jul. [Izv. dop.] — V nekem listu „Slov. Naroda“ sem čital vprašanje kako in zakaj se koroski Slovenci tako ponemčuj-

Listek.

Hara-Kiri (razparanje trebuha) pri Japancih.

Uradno sem bil pozvan, da naj bodem priča, kako si bode častnik Taki Zenzaburo s hara-kirjem končal življenje. Na Taki Zenzaburo-vo zapoved so namreč vojaki streljali na tuje naselnike v Hiogu. Hara-kiri je izmed japonskih običajev, ki so vzbudili veliko radovednost v Evropi, dasi tudi so ga mnogi baš zato, ker dosle nijeden tujec ni bil priča temu činu, imeli za golo pravljico. Naj torej povem, kako se je vršila ta stvar.

Ceremonija je bila urečena na pol enajstih zvečer v templji v Seigukudši, ki je glavni stan vojaščine v Hiogu. Vsako tuje poslanstvo je poslalo eno pričo. Bilo nas je vseh skup sedem tujcev.

Japonski častniki so nas spremili v tempelj. Akoravno bi se imela svečanost kolikor mogoče tajno opraviti, bilo je vendar videti iz množine ljudstva po ulicah in pred templjem in iz besedi, ki smo jih slučajno čuli od množice, da se je občinstvo za to stvar jako zanimalo. Dvor pred tem-

pljem je bil poln vojakov, ki so v razstevkah postavali okolo velicnih ognjev osvetljujočih z mrklm svitom težko strešno žlebovje in preobložena pročelja svetih poslopj. Peljali so nas v neki notranji prostor ter nam veleli čakati, dokler bodo ovršene za ceremonijo potrebne priprave; v drugej izbi zraven nas so čakali visoki japonski častniki. Po dolgem presledku, kterege nam je okoli nas vladajoča tišina še bolj daljšala, pride Ito Šunske, začasni namestnik hioški, nas vpraša po naših imenih ter nam naznani, da bode od japonske strani tudi sedem prič nazočih. Ob enem nas popraša, hoče li kdo obsojenemu staviti kaka vprašanja. Rekli smo da ne.

Čez nekoliko časa se nam je velelo, naj za japonskimi častniki gremo v tempelj, kjer se bode vršila ceremonija. Bila je prostorna impozantna dvorana visoke, črnimi lesenimi stebri podprte strehe. Od stropa je visela množina velikanskih pozlačenih lamp in drugega lepotečja, ki je samovlastno budističnim templjem. Pred velikim oltarjem je bil z lepo belo pletenino pokrit pod za tri ali štiri palce vzvišen in nanj se je položil kos kakor škrlat rdeče polsti (Filtz). Okoli razpostav-

ljene sveče so brlele mrklm skrivnostnim svitom in so razsvitljevale veliki prostor samo na toliko, da se je moglo videti, kaj se tu godi. Sedem Japancev se je postavilo na levo, mi tujci smo pa stopili na desno vzvišenega poda. Sicer žive duše ni bilo zraven.

Za nekoliko mučnih trenutkov stopi v dvorano Taki Zenzaburo, 32 let star, krepek moplemenitega obličja. Obleden je bil praznično imel je tudi one čudne perutnice iz konopnine, k se nosijo samo pri imenitnih prilikah. Spremlja ga je en „kaišaku“ in trije častnici noseči njegov zlatom izprevezeno vojaško suknjo. Za besed „kaišaku“ nimamo pravega izraza, naš „rabelj“ se nikakor ne prilega japonskemu kaišaku. To služba kacega izobraženega moža, dostikrat opravi kakov sorodnik ali prijatelj obsojenega. Našem slučaju je bil „kaišaku“ odgojenec Ta Zenzaburov, izbrali so mu ga njegovi prijatelji za ta posel, ker je bil znan, da zna spretno z meče sekati.

Taki Zenzaburo je s kaišaku-om počasi k rakal proti japonskim pričam in oba se jim uklonita; potem sta prišla k nam in nas takis-

jejo. Ako drug noče tega razlagati, se jaz predrzmem na eno pokazati in upam, da porečete, ker bolj učenega dopisnika ni, bode pa neučeni dober, boljši bo vendar kot nobeden.

Vi Slovenci, ki prebivate v drugih deželah, imate tako rekoč že domačih pravnikov na izbero, mi ne enega; torej se nam ne čudite, da smo bolj oplašljivi in omahljivi. V naši kronovini ni enega(?) slovenskega pravika. Naši priletni kmetovalci so pred briči v takovem strahu kakor takrat, ko so še morali hoditi na „tlako“. In kako bi tudi ne bili, saj se gotovo še nameri na takovega škrijca, ki ga je že na kakovem takem gradu videl, na katerem so dobro znali brez britev briti, in brez nožev dreti.

Toraj slovenski bratje, pošljite nam izučeni sinov uradnikov in lečnikov, da bodo starokopite bolnike vračili, pa tudi zdrave pred birokratiško kugo varovali. Če je vam mar, da se rešimo tujstva, torej če je mogoče, pripomagajte nam, v nevarnosti smo, sovražnik že tišči na prsih! brez pomoči smo, kakor riba brez vode. Zakaj se poslanci družih Slovencev, kranjski, ne oglasijo na pravem mestu tudi za nas stradajoče? Še dalje domorodec ostati je pri nas skoro nevarno. Večkrat se čuje glas: tisti in tisti je pravdo izgubil, ali pa onega je sodnik prav surovo ozmerjal. Flegar so na tega in onega jezni, ker je pri tistem in onem „ferajnu“ vpisan. Če še dalje tako pojde se bode v nekterih sodnijah pri nas udomačila nova metoda sodstva. Sodnik bo le zvedeti hotel, kateri je, ali je stranka slov. narodna ali pa nemško-liberalna. In pravda bo dognana.

Včasih sem že mislil srečni so oni, ki jim ni mar za slovensko domovino, vsaj ne vidijo kako naša reč umira in jih ne boli.*)

*) O tem dopisu še izpregovorimo.

Uredn.

Pravila

„Šole“, društva v podporo kranjskemu ljudskemu šolstvu s sedežem v Idriji.

(Konec.)

Pravice družabnikov.

§. 8. Vsak družabnik, bodi si pravi ali podporni, ima pravico, da sme priti k društvenim shodom, da tu govori in nasvetuje, da glasuje, voli in da sme tudi voljen biti.

§. 9. Pravi udje, t. j. učitelji in šole dobodo slehrno leto po dvakrat, meseca novembra in aprila, za svoj letni donesek večje povrnilo, obstoječe v učnih pomočnikih, šolskih knjigah in pripravah, knjigah za učiteljevo daljno izobraževanje, po mogočnosti tudi v denarju. Razumno je, da za več letni donesek dajalo se bode tudi večje povrnilo. Pravi udje morejo tudi željo izreči, katere šolske reči naj se jim naklonijo. — Po mogočnosti se bode takim željam ustrezalo.

pozdravila, morebiti še z večjim spoštovanjem. Obojekrat se je pozdrav svečano odzdravil. Počasi in z veliko dostojnostjo je stopil na vzvišeni oder, se je vrgel pred velikim oltarjem dvakrat na obraz, potem je pokleknil na rdečo polst in sel na pete s hrbtom proti oltarju obrnen, kaišaku je pa počenil njemu na levo. Eden izmed onih treh častnikov prinese na nekem stolčku v papirji zaviti „vakicaši“ to je japonski nož devet palcev dolg in oster kakor britev. Globoko mu se naklonivši poda nož obsojencu, ki ga spoštljivo sprejame, z obema rokama vzdigne do glave in ga potem položi pred se.

Taki Zenzaburo nakloni se v drugič globoko in spregovori: Jaz, a samo jaz sem zapovedal streljati na tujce, in potem še enkrat, ko so bežali. Za to pregreho si razporjem trebuh a vas nazoče prosim, da mi izkažete čast biti temu priče. Te besede je govoril čustveno in neodločno, kakor mož, ki hoče nekaj bridkega izpovedati, toda niti na njegovem lici niti v njegovem vedenju ni bilo videti nikakoršnega znamenja strahu.

Z nova se naklonivši spusti zdajci gornjo obleko, da je bil gol do kolkov. Rokave si skrbno

Darovi se bodo delili, ako bode društvena blagajnica v stani, tudi takim revnim ljudskim učiteljem in šolam na Kranjskim, ki zaradi uboštv ali družih opravičenih neugodnih okoliščin pri društvu se udeleževati ne morejo. Podporni udje ne morejo zahtevati odškodnine za plačeno društvenino.

Gospodarjenje.

§. 10. Društveno gospodarjenje oskrbuje odbor, v katerem je 18 odbornikov, 6 idrijskih in 12 vnanjih, po eden v posamnih šolskih okrajih na Kranjskem in eden v Ljubljani, — Odbornike voli občni zbor. Odborniki si pa med seboj izvolijo prvosednika, zapisnika in blagajnika.

§. 11. Prvosednik sklicuje odboro ve seje, jih vodi ter podpisuje sam ali z zapisnikarjem vred vsa pisma, ki zadevajo društvo.

Zraven tega kupuje z blagajnikom vred po odborovem naročilu razne reči, ki se darujejo šolam in učiteljem.

Zapisnikar piše pri sejah zapisnike, in razpošilja družabnikom naznanila itd.

Blagajnik vpisuje ude, pobira, shranjuje in po odborovem naročilu izplačuje denarje; o vsem tem pri občnem zboru poroča in kaže račun.

§. 12. Odbor sklicuje občni zbor in preudarja kako obračati društveno premoženje, da bi domačemu šolstvu najbolj koristilo. Odbor odločuje toraj, katerim revnim šolam in učiteljem naj se daruje to in ono.

Da so odborovi sklepi veljavni, morajo biti najmanj 4 idrijski udje in če le mogoče 1 ali 2 zunanja uda pričujoča. Odbor sklepa z nadpolovičino večino glasov. Kadar je enako glasov razsodi prvosednik. Posamnih odbornikov po deželi pa je vrh tega dolžnost, da nabirajo društvo ude, jih naznanjajo blagajniku ter pobirajo doneske in jih njemu odrajujejo. Tudi naj bi bila njih skrb, da društvu pridobé vedno več šolskih prijateljev in dobrotnikov.

§. 13. Vsako leto v šolskih praznikih skliče odbor občni zbor svojih družabnikov v Idriji ali v Ljubljani.

§. 14. Občni zbor voli tri pregledovalce društvenih računov.

§. 15. Društveno imenje se ne sme deliti. Ako bi kedaj društvo nehalo, naj se gotovi denarji in drugo premoženje razdeli po odborovi razsodbi med kranjske ljudske šole in učitelje. Društvo pa neha takrat, kedar bi razun odbora ne imelo več nego 5 udov.

§. 16. Pravila se smejo prenarediti le v občnem zboru z večino glasov pričujočih družabnikov.

§. 17. Društvene prepire razsodi odbor. Če ta ne more nesloga poravnati, pride stvar pred občni zbor v razsodbo.

zatekne pod koleno, da ne bi padel vznak. Posegne po nož, ga gleda zamišljeno, skoro ljubeznjivo, en trenotek še bi rekel hoče zadnjikrat zbrati svoje misli, potem se vbode globoko pod levo lakotnico, potegne nož počasi protidesni strani in zavrtévi ga v rani zareže z njim malo navzgor. V tej boleči operaciji mu nobena mišica na obrazu ni genila. Potegnivši nož iz rane se nasloni naprej in stegne vrat; prvokrat mu je zdaj bolečina zaigrala na obrazu, toda iz ust ni bilo nikakoršnega glasu. V tem hipcu skoči „kaišaku“, ki je dosle zmerom čepel zraven njega, na noge, meč zablisne, čudno zasrvi — težak udarec — in glava je odrobljena od trupla.

Vse je tiho kakor v grobu, samo kri bruha iz negibljive gruč, ki je bila malo prej še junašk, vitešk mož. Bilo je grozno.

Kaišaku se je globoko priklonil, obrisal meč in stopil z odra. Namestnik in še drugi častnik z njim se približata k nam in nas pozoveta na pričo, da se je smrtna kazen v resnici izvršila na Taki Zenzaburu. Ceremonija je bila pri kraji, a mi smo šli iz templja.

Po Cornhill Magazine.

Sl. deželna vlada za Kranjsko potrdila z odlokom 15. julija št. 4691.

Politični razgled.

Da se snideta avstrijski in nemški cesar v Gaštajnu, ter da bodo pri dotičnih dogovorih tudi ministri: Bismark, Beust, Andrašy in Hohenwart. potrjuje že uradni listi. Slovanski listi tega shoda niso veseli, ker sumijo, in morda ne brez opravičenja, da je ta shod prusko delo, ter da se bode tu pruski vpliv ustavljal pomirjenju s Slovani v Avstriji in rabil za prusofilno ustavoverno stranko. Gotovo je, da je v interesu pruskega kragulja, ako se Avstrija dalje prepusti onim nemškim ljudem, ki so jo na rob propada spravili.

Nemško-avstrijske novine so polne telegramov o turnaskem nemškem shodu v Brnu. Ker so tam „zastopana“ tudi mesta v sredi med Slovenci lezeča, kakor Ljubljana in Maribor, zanimivo je slišati da se gore napija največ Nemčiji in soglašenju Nemcev.

V dokaz kako nekteri Nemci v Avstriji sami, posebno pravo ljudstvo, vendar ne mara za one ščuvaje, ki hote naš del cesarstva pripraviti za pruski požir, naj bode dogodjaj v Böheimkirchen-u na spodnje-Avstrijskem. Tam sta dva ustavoverna poslanca Schneider in Fischer, k volilem prišla račun polagat. Prišlo je poslušat okoli 1000 nemških kmetov. Ko sta nemška poslanca začela trditi, da je Avstriji treba zveze s Prusko, da je treba nas federaliste uničiti, decembersko ustavo čuvati, vzdignili so se nemški kmetje viharo proti temu in zapodili apostole pruskega duha. Poslanca nista mogla nič opraviti.

V francoski narodni skupščini se baje ima te dni predlog staviti, naj se Thiersu izroči vladna oblast na dve leti. Ker vlada v tem zboru velika needinost strank, je najverjetneje, da se bode avgusta razšel, ne da bi kaj določnega sklenil. — Finančni minister je zračunil, da se da v letnih stroških prihraniti okoli 115 milijonov frankov. Ker pa Thiers hoče vojsko obdržati skoro tako veliko kakor jo je Napoleon imel, ne bode se dalo Francozom toliko prihraniti, kolikor potrti deželi treba.

Angleški državniki so porabili nekov političen obed za to, da so prijateljske komplimente delali Francoski in Ameriki. Gladstone je poučarjal, da Anglija živi zdaj v mirnih odnošajih vsemu svetu nasproti.

Razne stvari.

*(Iz letnega poročila dramatičnega društva.) „Družabnikov šteje društvo po tisknem imeniku 372, tedaj se je pomnožilo število od zadnjega občnega zbora za 69. Med družabniki je 164 v Ljubljani bivajočih in med temi 96 podpornih in 68 igralnih. Izven Ljubljane šteje tedaj društvo 208 podpornih družabnikov. Predstav se je udeleževalo 68 predstavljajočih udov, namreč 22 ženskih in 46 moških. Med igralnimi močmi društva je bilo engagiranih s stalno mesečno plačo 6, ostalim so se odločevale nagrade od slučaja do slučaja. Nagradam se je odreklo na korist društvene blagajnice 20 igralnih udov, katerim naj bode izrečena pred vsem presrečna hvala, kakor tudi vsem igralnim močem, katere so pripomogle k častni izvršitvi društvenih predstav. Denarno podporo je dobilo društvo razun že omenjene, katero mu je naklonil veleslavni deželni zbor v znesku 1600 gl. za preteklo sezono 1870/1 in v brezplačni porabi deželnega gledališča po trikrat na mesec, še po oporoki žalbog prezgodaj umrlih domoljubov in družabnikov: gosp. Dr. Lovro Tomána, kateri je volil društvu 1000 gold. v dolžnih pismih in gosp. Dr. Ivana Cvajerja, kateri je volil 500 gl. v dolžnih pismih. Volilo umrlega domoljuba gosp. Henrika Germeka. v znesku 100 gold., je društvo sprejelo v teku letu. Kot ustanovni član je pristopil z doneskom 200 gld. slovanski podporni komitet v Peterburgu, kateremu se izreka srčna

hvala za blagodušni dejanski dokaz bratovske slovanske ljubezni. Drugih ustanovnih članov, ki so že plačali ali še doplačajo ustavnino 40 gold. j šteje društvo dozdej 5. — Za denarno podporo se je obrnilo društvo na slavno c. k. ministerstvo poduka s prošnjo od 20. maja l. 1870 in na kranjsko hraniln. co s prošnjo od 7. nov. l. 1870, a žalibog prva teh dveh prošinj nij imela ugodnega uspeha, na drugo pa društvo še ni dobilo nobenega odgovora. Dramatična učilnica se je pridno gojila v zimski dobi in so obiskovale to učilnico večidel vse igralne moči društva. O njenem vspehu pričajo najbolje društvene predstave. Po končani sezoni pa se je začela z 9. majom deklamatorična in dramatična šola, katero vodi znana mojsterica v deklamovanju, gospa Šolmajerjeva, ki se blagodušno žrtuje in brezsebično trudi z podučevanjem gospodičin. Naj ji bode izrečena presrčan hvala za njeno domoljubno delovanje. Z 15. julijem začela se je šola tudi za gospode, katero vodi sedaj društveni tajnik. Društvena knjižnica se je deloma po nakupu, deloma po darilih izdatno pomnožila in šteje razun 96 rokopisov slovenskih iger še 61 tiskanih stovenskih iger v garniturah ali posameznih iztisih, in 23 operet in spevov. Razun tega še bogato zbirko raznih dramatičnih del v družih jezicah, kakor v: srbsko-hrvaškem, českem, nemškem, francoskem in laškem. Ravno tako se je pomnožila društvena garderoba. Vsem rodoljubom, kateri so darovali društvu knjig ali oblačil, naj bode izrečena srčna hvala. Odbor je posebno marljivost obrnil na sestavo zanimivega repertoira, ter si naročil mnogo slovanskih in družih iger, ktere so se po razsodbi presojevalnih odborikov izročile prestavljalcem. Priprave za prihodnjo gledališko sezono, v kateri namerava društvo igrati vsak teden, in sicer dvakrat na delavnik, kakor je odločil slavni deželni odbor, so se delale na vse strani, in si je oskrbelo društvo mnogo prestav novih iger, ter je stopilo v razgovor z igralnimi močmi. Mlado dramatično društvo je tedaj v kratkih štirih letih svojega obstanka gotovo storilo toliko, kakor se morda njegovi usta-

Razpisana služba.

Pri občini v Planini je razpisana služba občinskega pisarja z letno plačo 400 gld., razun družih potrebnih lastnosti se posebno tirja znanje slovenskega jezika.

Prosilci naj do 10. avgusta t. l. svoje prošnje predložijo podpisane županu.

Planina, 19. julija 1871.

(3) Franjo Kovšca, župan.

novitelji sami niso nadejali doseči v tako kratkem času, napredovalo je čvrsto kljubu primerno malim materialnim močem in napredovalo bode še bolj z vsestransko prijazno podporo slovenskih domoljubov. Naj tedaj povsodi prodere spoznanje prevelike važnosti dramatičnega društva, in gotovo bodemo z združenimi silami dosegli tudi mi ta cilj kterege se že veselje drugi naši slovanski bratje: stalno narodno gledališče.

* (Dramatično društvo) v Ljubljani je razposlalo knjige za četrto društveno leto 1870 vsem družabnikom. V krajih, kjer je po več družabnikov, jih sprejmo od dotičnih gosp. poverjenikov, od katerih so jih sprejeli lansko leto. Naj se tedaj družabniki blagovolé obrniti na gosp. poverjenike, katerim ob enem lahko izročijo letne doneske za tekoče društveno leto.

V Ljubljani 29. julija 1871.

Odbor dram. oruštva.

Za Tomšičev spominek.

Prenesek . . . 1375 gld. 40 kr.

Gosp. Seb. Roš, inženir v Vrbovskem
na Hrvatskem . . . 2 " — "
Jan Macák, c. k. geometer v Tominu . . . 2 " — "
Josip Dekleva v Trstu . . . 2 " — "

Klemenz Müller-jevi

slavnoznan

novi šivalni stroji za družine po
Singer-jevi sistemi

(3)

kakor tudi Wheeler & Wilson, Howe, Grover & Baker-jevi ročni šivalni stroji, stroji za pletenje (štrikanje), igle šivanke, svila in niti se dobivajo po najnižji ceni na drobno in na debelo. — Glavna kupčija šivalnih in pletibnih strojev

Rudolf-a Scherz-a

21 Opernring 21 na Dunaji.

Gosp. Anton Kastelec v Trstu . . . 2 gld. — kr.
Dragotin Domenig v Trstu . . . 1 " — "
Vlastimir Valenčič v Trstu . . . 1 " — "
Anton Fortuna v Trstu . . . 2 " — "
Neimenovan v Mariboru . . . 1 " — "
V Lučah nabral gosp. B. Poglišek 13 gld.,
darovali so:
Gosp. Janez Govedič, kaplan v Lučah . . . 5 " — "
Breg Jože, kmet v Lučah . . . 1 " — "
Brunet Jože, kmet v Lučah . . . — 50 "
Robnik Tone . . . — 10 "
Štef Mica, gazdarica v Lučah . . . — 60 "
Pustoslemšek Jozefa, gazdarica v Lučah . . . — 20 "
Reiher Tereza, kuharica v Lučah . . . 1 " — "
Planinšek Mica, gazdarica v Lučah . . . 1 " — "
Gosp. Planinšek Jaka, kmet v Lučah . . . 1 " — "
Dežman Jože, kmet v Lučah . . . — 60 "
Poglišek Božidar . . . 2 " — "
Skup . . . 1401 gld. 40 kr.

Zahvala.

G. Potočniku, župniku pri sv. Mar. v Puščavi, ki je po meni dijakom mariborske gimnazije mnogo dragocenih slovenskih knjig podaril, ktere so se dijakom tudi že razdelile, zahvaljuje se v imenu prejemnikov

V Mariboru, 31. julija 1871.

Janko Pajk, c. k. profesor.

Popravek. V listku „Vojska in Mir“ naj se čita: „T. Tassov Aminta“, ne „Aminto.“ —

Pri razstavi v Gradcu 1870. I. s. zlato svetinjo nadarjena.

Prva štajarska c. kr. priv. tovarna (fabrika) ognja in vloma varnih

blagajnic [kas] za denar in pisma, miz za pisanje

Vincencij-a Kanduth-a v Gradci,

tovarna: Beethovenstrasse 31,

prilagoča svoje iz najboljšega štajarskega blaga, s ključavnicami po posebnih patentih, in najsolidnejše dovršene izdelke, za ktere je porok, po jako znižani ceni. Proti primernemu vplačilu na olajšanje p. n. občinstva tudi plačila na svote. Izključljiva prodaja pri

ANTON KORÖSI,
železninar, Griesgasse Nr. 10, v Gradci.

(16)

Glavni dobitnik
600.000 frankov
v zlatu.

Cesarsko turške

Najnižji dobitnik
400 frankov
v zlatu.

3% državne premijske srečke.

Se slečejo vsako leto šestkrat.

120.000 dobitkov po 600.000 frankov, 194 po 400.000 frank., 120 po 300.000 frankov, 195 po 200.000 fr., in dobitki po 60.000, 30.000, 25.000, 20.000, 10.000 frankov do najnižjega za 400 frankov, vse se v zlatu izplačajo. — Prihodnje veliko srečkanje bo že

1. avgusta 1871

pri katerem edino se morajo zadeti dobitki po 600.000, 60.000, 20.000, 6000, 3000, 1000 i. t. d., i. t. d.

Za to, kakor za prihodnja srečkanja, dokler se vleče kateri omenjenih dobitkov, priporočam veljavne dvaretnne deleže brez dalnega doplačevanja: 1 delež gold. 8; 6 za gold. 45; 14 deležev za gld. 100 a. v. — Ker mora vsaka srečka nepogojno zadeti dobitnik od najvišjega za 600.000 frankov, do najnižjega za 400 frk., najmenjši dobitnik pa že več nego vlogo vrne, je pri teh srečkah le dobiček mogoč, ne pa zguba.

Enogratna vloga zagotavlja za vsa srečkanja vsakojaki dobiček, pomija tedaj prednosti, kakoršnih nima nobeno drugo srečkanje.

Vsaki naročbi je pridjan načrt, razkazila po vsacem srečkanju zartonj in franko. Dobitka se izplačajo brez odtegnene davžine v zlatu. Naročbe s priloženim zneskom v bankovcih se najskrbneje izpolnujejo po

A. B. Bing-ovi državni efektni kupčiji

Frankfurt a. M.

(3)

Rothschild & Comp.

(18)

Opernring 21, Dunaj.

Nove

najugodnise igralne družbe

z dobitki od

gold. **300.000. 250.000. 220.000. 200.000. 150.000. 140.000. 100.000. 70.000. 50.000. 25.000** itd.

na 20 c. k. avstrijskih srečk od l. 1864, Kolekovan svotin list velja gold. 8 kot prva svota;
na 20 kralj. ogerskih državnih srečk, Kolekovan svotin list velja gold. 6 kot prva svota;
na 20 ces. turških srečk, Kolekovan svotin list velja gold. 6 kot prva svota;
na 40 vojvod. Braunschweig-skih srečk, Kolekovan svotin list velja gold. 5 kot prva svota.

☛ Za vse srečkanje veljaven 20ti delež na državne srečke od l. 1864 po 8 gld. eden — 9 po gld. 70 — 20 po gld. 150. — 20ti delež na kraljevske ogerske srečke po 7 gld. eden — 6 po gld. 40 — 20 po gld. 130. — 20ti delež na pet'ne srečk od leta 1839 po gld. 10 eden — 10 po gld. 95 — 20 po gld. 185.

Promesse za vsako srečkanje.

Naročila za c. k. borso

se proti gotovini ali primernemu naznanilu kar nar bolje izvršujejo.

Kupovanje in prodaja državnih papirov, srečk, banknih, železniških in obrtnijskih delnic. — Načrti, pregledi in listine srečkanja zastoj.

Rothschild & Comp.

na Dunaji, Opernring 21.